

Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid
en Natuur
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Datum
19 september 2024

ons kenmerk
123454/JH

contactpersoon
mw. D. Blom

Betreft
Gedragscode beheer & onder-
houd van de waterschappen

uw kenmerk
-

e-mail
dblom@uvw.nl

Geachte heer Rummenie,

De waterschappen zijn sinds tweeënhalf jaar bezig met het actualiseren van de gedragscode beheer & onderhoud voor de waterschappen uit 2019. Een gedragscode voorkomt dat we iedere keer voor onze beheer- en onderhoudswerkzaamheden – nodig om onze wettelijke taken als waterschappen goed uit te voeren – natuurvergunningen moeten aanvragen bij het bevoegd gezag, in dit geval de provincies. De huidige gedragscode geldt tot 1 januari 2025. Inmiddels gelden voor gedragscodes strengere eisen vanuit de natuurwetgeving.

We hebben voor de actualisatie van de gedragscode een zorgvuldig proces doorlopen. We hebben onderbouwingen gemaakt van de effectiviteit van maatregelen voor beschermde soorten, advies gevraagd (en gekregen) van soortenbeschermingsorganisaties, en hebben geprobeerd knelpunten op te lossen door in gesprek te gaan met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Voor de zomer hebben we een concept-gedragscode ingediend bij RVO. De door RVO vereiste aanpassingen waren echter dermate ingrijpend, dat dit niet tot een voor de waterschappen uitvoerbare gedragscode zou leiden. Deze zomer zijn er ambtelijke gesprekken gevoerd met het ministerie van LNV, RVO en de waterschappen om alsnog tot een voor de waterschappen werkbaar en voor LNV en RVO aanvaardbare gedragscode te komen. Dit was een intensief traject dat tot een voor alle partijen acceptabel resultaat leek te leiden. Op veel punten hebben we overeenstemming bereikt, waarbij we graag opmerken dat we waardering hebben voor de constructieve houding hierbij van RVO en LNV.

Op één – voor de waterschappen cruciaal – onderwerp is er tot onze teleurstelling toch een onoverkomelijk verschil van inzicht, namelijk de mogelijkheden voor waterschappen om te kunnen maaien met de zogeheten klepelmaaier. Dit raakt onze wettelijke taak en onze maatschappelijke opdracht. Daarom richt ik me nu tot u, in de hoop op korte termijn alsnog een uitvoerbare gedragscode te kunnen vaststellen.

De vereisten voor gedragscodes zijn aangescherpt, en daarvoor hebben we begrip. We doen ons uiterste best om daaraan te voldoen. In de huidige gedragscode kunnen waterschappen zelf de afweging maken met welke methode ze het beste kunnen maaien in welke omstandigheden. Voor de nieuwe gedragscode

gaf RVO voor de zomer aan dat dit niet mag met de klepelmaaier, vanwege negatieve gevolgen voor de ecologie. Wij zijn van mening dat deze negatieve gevolgen substantieel verminderd kunnen worden met 'klepelen 2.0'. De ervaring leert dat dit klepelen 2.0 in bepaalde situaties zelfs beter is voor de ecologie dan andere vormen van maaien omdat er dan bijvoorbeeld vaker gemaaid moet worden en de natuur dan vaker verstoord wordt. Daarnaast is klepelen soms noodzakelijk, als er niet met andere machines gewerkt kan worden vanwege veiligheid. Daarom hebben we een aantal uitzonderingssituaties benoemd – met onderbouwing – waarbij wel gemaaid mag worden met de klepel, onder voorwaarden. RVO en LVVN gaan hierin een heel eind met ons mee, maar enkele belangrijke uitzonderingssituaties vindt men niet acceptabel. Wel onderkennen RVO en LVVN dat onderzoek naar het 'klepelen 2.0' in vergelijking tot andere maaimachines zinvol is en is men bereid aan dit onderzoek bij te dragen. Dat stellen wij zeer op prijs. Het nu afwijzen van het 'klepelen 2.0' is wat ons betreft echter voorbarig, en leidt voor waterschappen tot een onuitvoerbare gedragscode.

De waterschappen hebben een gedragscode nodig. De waterschappen onderhouden 55.000 km aan waterlopen, 17.500 km aan waterkeringen en 7.500 km aan wegen. Bij het beheer en onderhoud daarvan zetten we stevig in op het versterken van de biodiversiteit en het behoud van beschermde soorten, o.a. via de habitatbenadering, een vorm van ecologisch beheer. Wij hebben de wijze waarop wij ons werk als waterbeheerder doen, in acht nemend de verboden uit de natuurwetgeving, de afgelopen maanden uitvoerig uiteengezet bij RVO en LVVN: in gesprekken, in de concept-gedragscode en in onderbouwingen. Tegelijkertijd hebben wij grenzen te bewaken die het watersysteem ons opdringt.

Het bereiken van overeenstemming over de gedragscode is zeer urgent voor ons. De huidige gedragscode loopt namelijk al per 1 januari 2025 af en het is – vanwege de formele procedure die doorlopen moet worden nadat overeenstemming is bereikt – niet waarschijnlijk dat de nieuwe gedragscode per 1 januari 2025 kan ingaan. Dat stelt de waterschappen voor flinke uitdagingen. Het lijkt mij in ons gezamenlijke belang, en ook dat van de provincies als bevoegd gezag, dat het vaststellen van de gedragscode niet verder wordt uitgesteld, om te voorkomen dat bijvoorbeeld waterschappen voor regulier beheer & onderhoud vele vergunningen moeten gaan aanvragen.

De aangescherpte vereisten vanuit RVO voor gedragscodes vergen van de waterschappen al een flinke aanpassing van hun bestendig beheer & onderhoud, met bijbehorende investering. Vanzelfsprekend moeten we voldoen aan natuurwetgeving. De afstand tussen regels en de dagelijkse uitvoeringspraktijk moet echter niet te groot worden. Focus op een maaimethode in plaats van focus op het doel – bescherming van de natuur – past wat ons betreft ook niet in een samenleving die om 'minder regels' vraagt.

Afsluitend wil ik nogmaals benadrukken dat wij als waterschappen het goede voor hebben met de natuur. Daarom staan wij de eerder genoemde habitatbenadering voor, waarbij tijdens het maaien, schonen en baggeren een aanzienlijk deel van de vegetatie gespaard wordt. Dat draagt bij aan zowel de staat van instandhouding van beschermde soorten als aan versterking van de biodiversiteit in het algemeen. Laten we gezamenlijk dan ook komen tot een uitvoerbare gedragscode die bijdraagt aan versterking van de natuur. Graag voeren wij hierover op korte termijn het gesprek met u.

Een afschrift van deze brief zullen wij delen met de minister van LVVN en de minister van IenW, en ook met de voorzitter van het IPO.

Hoogachtend,

drs. R.A.M. van der Sande
Voorzitter